

Utrechts Programma Landelijk Gebied

UPLG-Infosessie
voor Provinciale Staten Utrecht

3 september 2025

Opbouw presentatie

1. Proces tot Ontwerp-UPLG
2. Inhoud Ontwerp-UPLG
 - Inzoomen op enkele belangrijke thema's:
 - Natura 2000 overgangsgebieden
 - Veenweiden
 - Waterberging
 - Zorgvuldig omgaan met landbouwgrond
 - Stikstof
 - Uitvoering

Traject UPLG tot nu toe

- **Juli 2023:** concept-UPLG en 6 maatregelpakketten ingediend bij het Rijk
- **Najaar 2023:** schriftelijke reactieronde
- **Maart 2024:** start Plan-MER traject
- **Juni 2024:** PS stelt kaders voor het UPLG vast
- **Juni 2024:** €249,5 miljoen toegekend voor de maatregelpakketten
- **Mei-juni-juli 2025:** 90%-versie besproken met partners
- **Juli – augustus 2025:** van 90 naar 100%-versie
- **De Staten tussendoor geïnformeerd via statenbrieven en memo's**

Planning UPLG

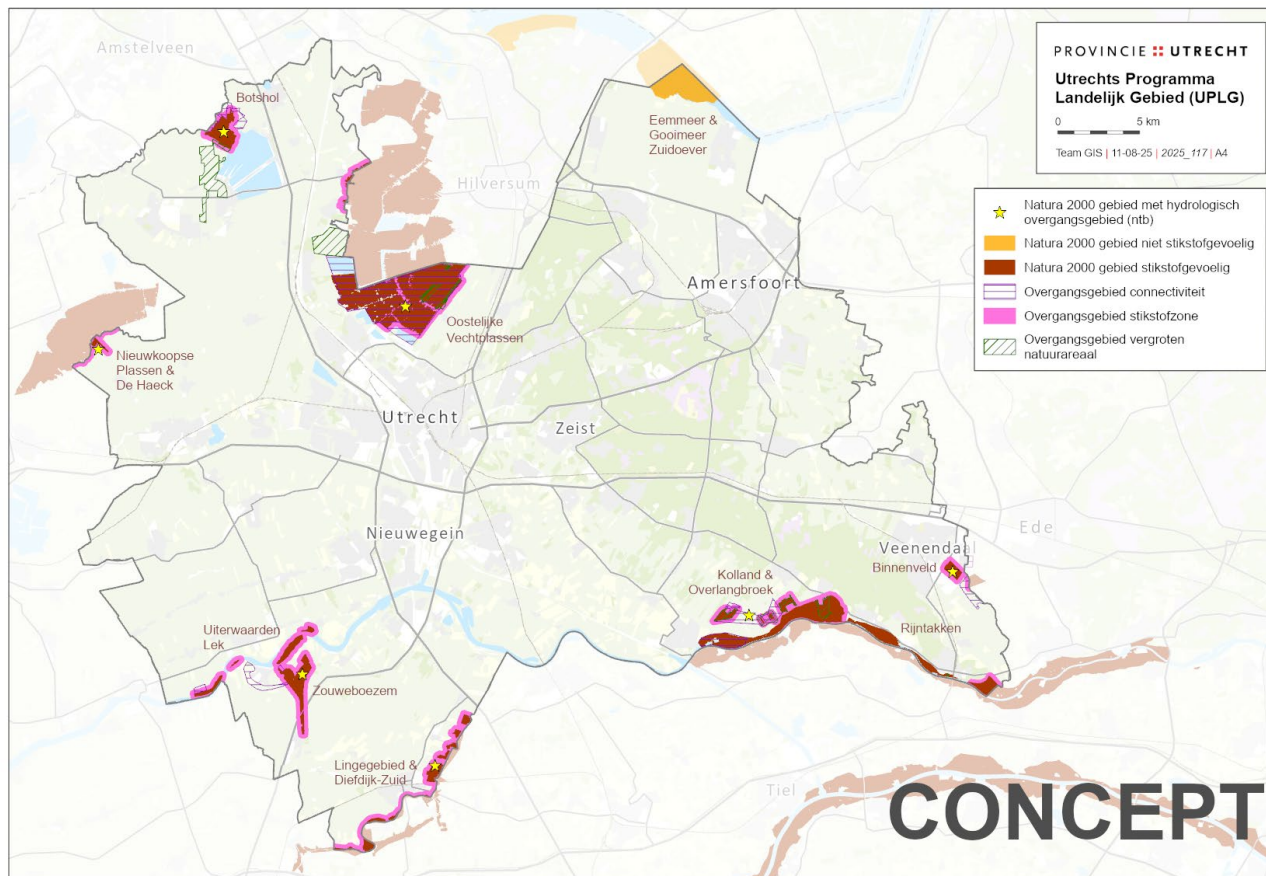
Tijdlijn	Wat doen we?
2025	
Mei – juli	Consultatie <u>bestuurlijk</u> op 90% versie: via RSG's en rondetafelgesprek met landbouw en natuur
Juli – augustus	Verwerken input bestuurlijke consultatie – 100 % versie Ontwerp-UPLG
28 oktober	Besluitvorming in GS over Ontwerp-UPLG en PlanMER
November - januari	Ter inzagelegging Ontwerp-UPLG en PlanMER
2026	
Januari – maart	Opstellen Nota van Beantwoording en afronden van UPLG-document
Q2 '26	Besluitvorming in GS over UPLG

N2000 met overgangsgebieden

- NDA's en adviezen Ecologische Autoriteit.
 - Belangrijke conclusie: systeemherstel is nodig. Er moeten ook *buiten* de begrenzing van de N2000-gebieden maatregelen getroffen worden.
 - Overgangsgebieden:
 - Hydrologie
 - Connectiviteit
 - Nieuw natuurareaal
 - Stikstof
- Maatwerk per gebied,
uitwerking in de Natura 2000-beheerplannen.

N2000 met overgangsgebieden

Veenweiden

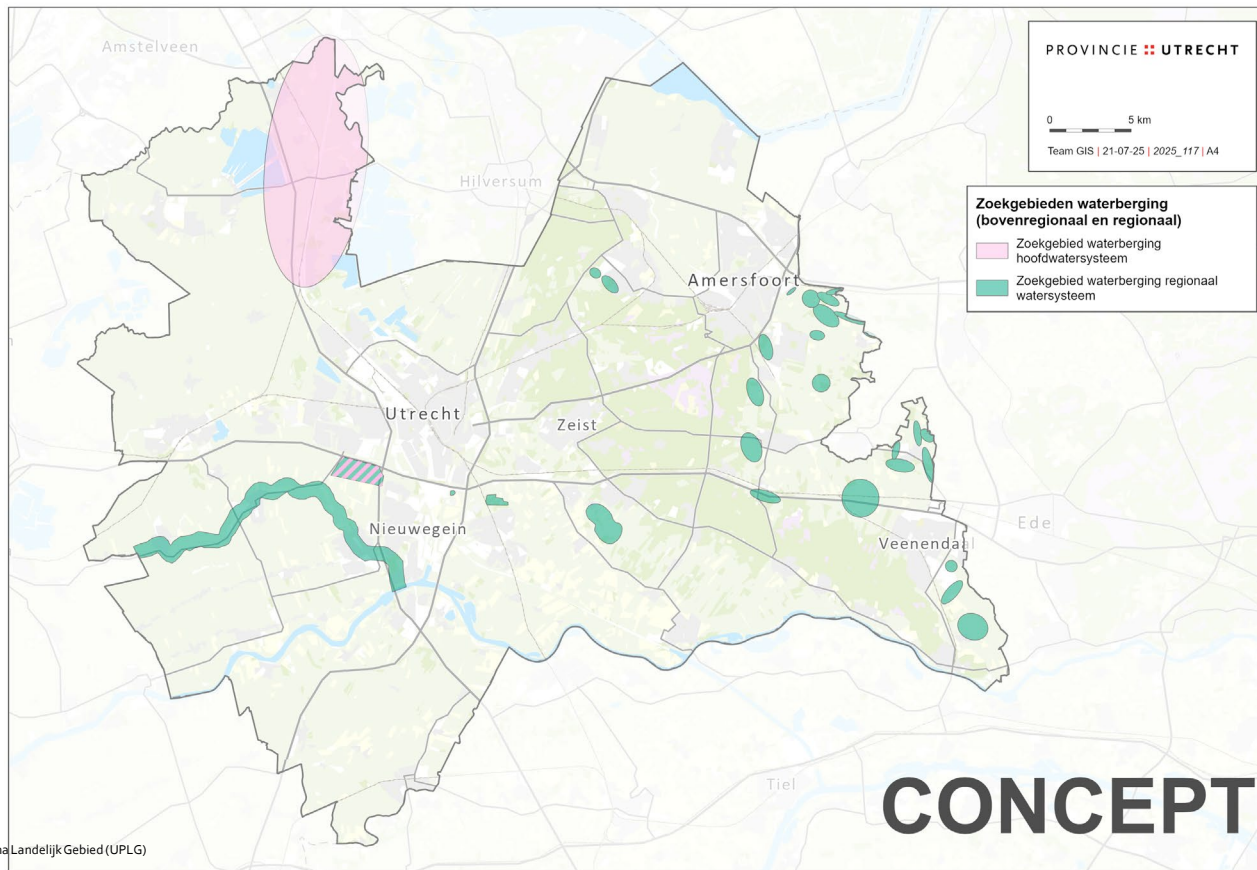
- **Nieuw inzichten** vanuit wetenschap:
 - Bodemdaling en uitstoot broeikasgassen hebben slechts een beperkte relatie.
 - Gevolg: ook kleidek-op-veen gebieden doen mee.
- **Maatregelen:**
 - RVS Utrechtse Veenweiden (2022) blijft de basis;
 - Vrijwillige aanleg waterinfiltratiesystemen (WIS)
 - 10% gebieden verder vernatten (tot -20cm) → combineren met andere opgaven
 - Sturing op kleinere droogleggingen o.a. met hulp van ruimtelijk instrumentarium
 - Toekomstperspectief voor agrarische sector via beheervergoedingen of nadeelcompensatie
 - Zoeken naar prioritering binnen de veenweidegebieden via nieuwe Taskforce Veenweiden

Zoekgebieden waterberging

- Extra ruimte voor waterberging is nodig voor **extreme neerslagsituaties**.
- Maatregel: zoeken naar ruimte waar restricties worden opgelegd t.a.v. onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen.
- Waar:
 - Hoofdwatersysteem: noodoverloopgebieden (1x per 100 jaar).
 - Regionaal watersysteem:
 - Zoekgebieden waterberging (1x per 20 jaar).
 - 10% - 15% laagste delen van de polders.

Zoekgebieden waterberging

Zorgvuldig omgaan met landbouwgrond

- Voorstel: bewuster rekening houden met landbouwbelangen door in de Omgevingsvisie op te nemen dat *gronden die potentieel zeer geschikt zijn voor voedselproductie waar mogelijk gespaard worden*. Dit gaat met name om de kleigronden en klei op veengronden.

Stikstofaanpak

- Generiek
- Gebiedsgericht
- Borging en monitoring

Stikstof, de doelen

- Doel:

Stikstofemissiereductie	2035	Emissiereductie (stal en veld) stikstof van 2.359 (ton NH ₃). Dit staat gelijk aan 46% reductie van stikstofemissies
-------------------------	------	--

- In 2019 bedroeg de Utrechtse ammoniakemissie uit de landbouw 5252 ton, het te behalen doel voor 2035 komt daarmee op een emissieplafond van 2836 ton per jaar. Een emissieplafond is makkelijker meetbaar dan een reductiepercentage

Stikstof-aanpak, grondgebonden veehouderij

- **Zelfsturing:** tot 2028 boer aan het roer via tankmelkureum en weidegang.
- **Monitoring:** als provincie monitoren we op de totale emissies, bedrijven kunnen kringloopwijzer gebruiken.
- **Borging:** Als het reductiepad niet behaald wordt met zelfsturing zal een emissienorm van 40 kg NH₃ per hectare per jaar van kracht worden, te behalen in 2035.
 - Voor veel bedrijven is dit haalbaar met voer- en management maatregelen.
 - Om verzoeken tot handhaving en intrekking te kunnen afwijzen wordt die stok achter de deur nu al in de omgevingsverordening opgenomen.

Stikstof-aanpak, niet grondgebonden veehouderij

- Sturing op Best Beschikbare Techniek
- Emissienorm per gerealiseerde dierplaats per jaar voor varkens, kippen en vleeskalveren te behalen in 2035.
 - Getallen zullen met nu al best beschikbare techniek haalbaar zijn
- Borging door deze doelen op te nemen in de omgevingsverordening, niet afhankelijk van het halen van het reductiepad.
- Monitoring met sensoren op chemische luchtwassers.

Stikstof-aanpak, gebiedsspecifiek bij Natura 2000

- Een stikstofzone van 250 meter rondom 9 stikstofgevoelige gebieden (alleen het Habitatrichtlijn deel).
 - Percelen die voor 50% of meer binnen die zone vallen tellen mee
- Regels m.b.t. bemesting:
 - Binnen die zone geldt per 2027 een maximale bemesting van 100 kg stikstof uit dierlijke mest en geen gebruik van kunstmest.
 - Binnen N2000 (habitatrichtlijn deel) gelegen landbouwpercelen geen bemesting toestaan tenzij dit nodig is voor het natuurtype aldaar.
- Grote en sterk belastende stallocaties rond N2000 gebieden emissie verder beperken/verplaatsen/doen staken.
- Mogelijk nog een aanvullende aanpak rond Heuvelrug (geen N2000 maar wel kwalificerende habitats).

Stikstof monitoring

Op verschillende manieren:

- Via de Klimaat- en Energieverkenning (KEV)
- Monitoring op weidegang en ureumgehalte in de tankmelk door ondernemers zelf
- Voor niet-grondgebonden veehouderijen via ammoniaksensoren
- In stikstofzones via bemestingsplannen.

Uitvoering

Speciale aandacht voor:

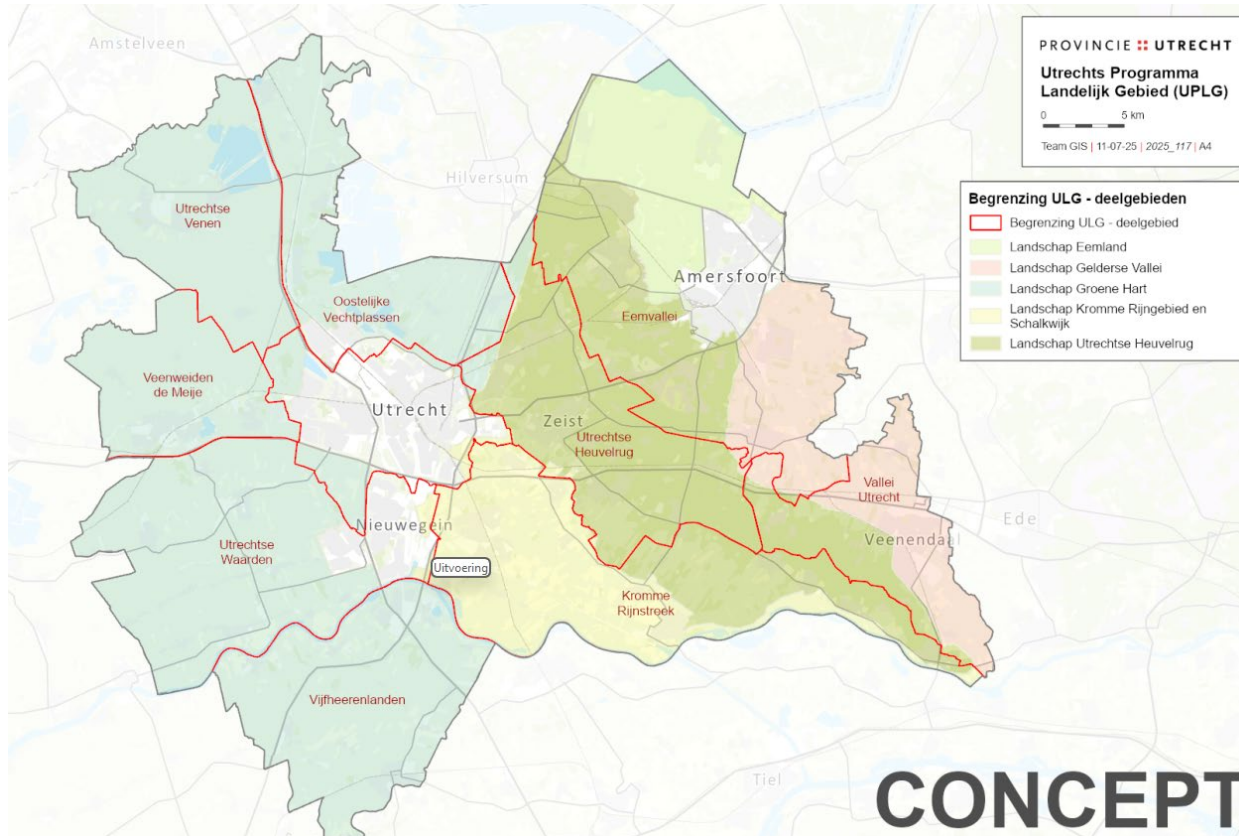
- Gebiedsgerichte aanpak
- Governance
- Prioritaire gebieden
- Monitoring en evaluatie

Gebiedsgerichte aanpak

- Uitvoering via **gebiedsprocessen**; zo veel mogelijk benutten van kennis/ ervaring en aansluiten bij de wensen en mogelijkheden uit een gebied.
- Handelingsruimte binnen gebiedsprocessen:
 - UPLG kaderstellend voor uitvoeringsagenda's.
 - *Strak waar het moet, ruimte waar het kan.* Borging is noodzakelijk om ruimte te kunnen creëren voor maatwerk en ondernemerschap!

Governance

- 9 deelgebieden.
- Bestuurlijke sturing:
 - Provinciaal (PSLG)
 - Regionaal (RSG's)
 - Lokaal (BBG's)

Prioritaire gebieden

In lijn met aanpak van het Rijk, prioriteren van gebieden met een **stapeling van opgaven**:

- Natura 2000-gebieden met overgangsgebieden
- (Delen van) de veenweidengebieden
- Beekdalen
- (Delen van) de Heuvelrug en flanken (Langbroekerwetering).

Eerste prioriteit ligt bij het wegzetten van de middelen uit de UPLG-maatregelpakketten. Bij nieuwe geldstromen, dan daarbij in eerste instantie richten op hierboven genoemde prioritaire gebieden.

Monitoring en evaluatie

Cyclus UPLG:

UPLG 1.0	Voortgangs-evaluatie	UPLG 2.0
2026	2028	2030

Brede **UPLG-monitor** inrichten en operationeel per januari 2027:

1. *Effectmonitoring*: monitoring op de doelen (doelbereik, kwantitatief). → Bij elkaar brengen van bestaande monitoringssystemen.
2. *Voortgangsmontoring*: dat wil zeggen monitoring op inspanningen en proces (kwalitatief).

Leefbaarheid en sociaaleconomische impact:

- Inzicht in sociaaleconomische ontwikkelingen in een “Staat van de Utrechtse landbouw”

Vragen?

